

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-05-05
Besvaras senast
2025-05-14 kl. 12.00

Till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:1129 Bristen på legitimerade lärare som har behörighet i minst ett ämne

Enligt en ny lärarprognos som genomförts av Skolverket kommer det år 2038 att saknas cirka 10 600 behöriga lärare och förskolelärare i skolväsendet. Detta kommer att inträffa trots minskade barnkullar, och bristen beräknas bli störst när det gäller förskollärare, speciallärare, yrkeslärare och högstadielärare. Enligt prognosen bör det under perioden 2024–2038 examineras totalt 145 100 lärare och förskollärare, men den beräknade examinationen ser enbart ut att uppnå 134 500 lärare och förskollärare.

Denna brist blir störst i antal när det gäller förskollärare, ett yrke som utgör en av de största yrkesgrupperna inom skolväsendet. I övrigt beräknas det totalt sett utbildas tillräckligt många lärare, men det kommer att finnas en stark obalans i de olika inriktningarna och programmen på lärarutbildningen. Detta är något som kommer att skapa brist på vissa håll, medan det på andra håll kommer att finnas ett tydligt överskott. Det väntas bli en betydande brist på speciallärare, yrkeslärare och högstadielärare, samtidigt som det lär bli ett förhållandevis stort överskott på lärare i fritidshem, specialpedagoger och ämneslärare i gymnasieskolan. För att alla barn och elever ska få ta del av högkvalitativ undervisning behövs en mer likvärdig tillgång till behöriga lärare och förskollärare.

Det är allvarligt att prognosen pekar på en fortsatt brist på behöriga lärare och förskollärare i flera skolformer. Att elever får möta engagerade och kompetenta lärare är en av de viktigaste faktorerna för att elever ska nå framgång i skolan, säger undervisningsrådet och rapportförfattaren vid Skolverket.

Elever själva vittnar också om hur stor påverkan engagerade och kompetenta lärare har på elevers utbildning, exempelvis hur den personliga ambitionen för ett ämne påverkats negativt på grund av att en legitimerad behörig lärare i det ämnet bytts ut mot en icke-legitimerad lärare som inte kan ämnet på samma sätt. Elever har också lyft med mig hur det påverkar samanhållningen och stämningen i skolklasser. Behöriga lärare har i de flesta fall en bredare bild av hur exempelvis en högstadielklass bör hanteras för att framhäva intresse för skola och utbildning hos alla elever.

En av de kommuner som drabbas hårt av denna brist är Tierps kommun. Enligt en rapport från Sveriges lärare har Tierp den lägsta lärarbehörigheten på

många år. I oktober 2023 hade bara 57 procent av kommunens lärare legitimation och behörighet i minst ett ämne. Därmed går Tierp emot rikets utveckling, där lärarbehörigheten ligger på 71,5 procent.

Denna typ av brister går enligt Sveriges lärare emot den svenska skolans kvalitet och likvärdighet. De som drabbas hårdast av problemet är de elever som inte har så mycket stöd hemifrån. När deras skolgång är full av brister påverkar det deras utbildning ytterst negativt och försämrar deras chanser att lyckas bra i livet. Det motverkar det faktum att skolan ska vara lika för alla; bristerna skapar klyftor mellan elevers möjligheter att utbildas fullt ut.

För att lösa det här problemet är det uppenbart att fler lärare behöver utbildas i de riktningar där bristen förekommer. Fler studenter behöver läsa till lärare, och antalet studenter som studerar till att bli speciallärare behöver nästan fördubblas. Enligt Skolverkets rapport krävs det ett strategiskt arbete inom flera områden. Bland annat behövs ett förstärkt arbetsmiljöarbete så att alla lärare och förskollärare ska få en trygg och hållbar arbetssituation. Lärare bör även få förstärkta förutsättningar att fokusera på läraryrkets kärnuppdrag, som är att planera, genomföra och följa upp undervisning. En ytterligare viktig insats är att minska den höga omsättningen på rektorer och förbättra rektorers förutsättningar att fokusera på sitt pedagogiska ledarskap.

Min fråga till statsrådet Lotta Edholm är:

Vilka specifika åtgärder planerar statsrådet att vidta för att stoppa denna höga brist på legitimerade lärare och för att stärka likvärdigheten både mellan elever i samma klass och geografiskt så att elever i bruksort och förort oavsett uppväxtförhållanden får samma chans till en god utbildning?

.....

Sanna Backeskog (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann